

შრომის მწარმოებლურობასა და ინოვაციებზე „კოვიდ 19“-ის ზემოქმედების თავისებურებები

გურამ ლომაია
სტუ-ს დოქტორანტი

რეზიუმე

თანამედროვე პირობებში, ეკონომიკური საქმიანობის მდგრადობის/სრულყოფის პროცესს, ხელს უწყობს შრომის მწარმოებლურობის ზრდა და ინოვაციური კულტურის დანერგვა. მათი განვითარება უპირატესია ნებისმიერი ქვეყნისთვის თუ ორგანიზაციისთვის, რა დროსაც საჭიროა ჩამოყალიბებული სისტემური მეთოდების ზედმიწევნით განხორციელება.

შრომის მწარმოებლურობას და ინოვაციებს მსოფლიოსთვის ყველაზე რთული გამოწვევის „კორონავირუსის“ გამკლავების პროცესში, წამყვანი ადგილი უკავია. ვინაიდან, მათი საშუალებით ხდება მყისიერი რეაგირება არსებულ კრიზისზე. რა დროსაც, პრობლემის სპეციფიკურობიდან გამომდინარე, გამოიყენება ნოვატორული მიდგომები, რომელთა საშუალებითაც მიიღწევა კონკრეტული მიზანი.

აღსანიშნავია, რომ საბაზრო პრინციპებზე აგებული ორგანიზაციებისთვის, შრომის მწარმოებლურობის და ინოვაციის სისტემების დანერგვა უპირატესია. ვინაიდან, მათი საშუალებით ხდება არამარტო „კორონავირუსიგან“ შექმნილ დაბრკოლებებთან ბრძოლა, არამედ თანამედროვე გამოწვევებთან ადაპტირება.

საკვანძო სიტყვები: შრომის მწარმოებლურობა, „ესპანური გრიპი“, „კოვიდ 19“, რეაქტიული და პროაქტიული ინოვაცია, „დელტა“, „ლამბდა“, „ეპოლა“, „ეფლი“, „მაიკროსოფტი“, „ტესლა“, აბიგეილ სელენი, ილონ მასკი.

ON LABOR PRODUCTIVITY AND INNOVATIONS, FEATURES OF THE IMPACT OF „COVID 19“

Guram Lomaia
PHD student of

RESUME

in modern conditions, the process of sustainability/improvement of economic activity, It promotes the growth of labor productivity and the introduction of an innovative culture. Their development is advantageous for any country or organization, At what time it is necessary to thoroughly implement the established systematic methods.

Productivity and Innovation World's Toughest Challenge Coping with the „corona Virus“ File, takes the leading place. Because, by means of them, an immediate response to the existing crisis is made. at which time, depending on the specificity of the problem, innovative

approaches are used, by means of which a specific goal is achieved.

It should be noted that for organizations built on market leaders, Implementation of labor productivity and innovation systems is preferred. Because, by means of them, it is possible to fight not only the obstacles created by „corona virus“, but adapting to modern challenges.

Keywords: labor productivity, „Spanish flu“, „Covid-19“, reactive and proactive innovation, Delta, Lambda, Bola, Apple, Microsoft, Tesla, Abigail Selene, Elon Musk.

ძირითადი ტექსტი

პანდემია ახალი კრიზისია, რომლის მსგავსი 1918 წლის „ესპანური გრიპის“ შემდეგ არ მომხდარა. ამასთან, იგი გვაძლევს უნიკალურ შესაძლებლობას, რომ განვიხილოთ სხვადასხვა ორგანიზაციული ფენომენი.

„COVID-19“ ვირუსის პანდემია მოიცავს მრავალ დონეებს, რომელმაც დაარღვია მსოფლიო საზოგადოების ყოველდღიური ცხოვრება. ვირუსმა გადაჩენის საფრთხე შეუქმნა სხვადასხვა სუბიექტებს, ფიზიკურ პირებს და ორგანიზაციებს. 2021 წლის 23 მარტის მდგომარეობით, „Covid“-19-ის 123 მილიონი შემთხვევა დაფიქსირდა, ხოლო მათ შორის სიკვდილიანობამ შეადგინა 2,7 მილიონზე მეტი.

საყურადღებოა, „გლობალური ბაზრის შემსწავლელი ორგანიზაციის“ 2020 წლის დეკემბრის კვლევები, რომელზე დაყრდნობითაც 610-მდე ინდუსტრია იყო გაკოტრების საფრთხის წინაშე. თუმცა, ამავე მონაცემებით, ყველა საქმიანობის სფეროსთვის „Covid-19“ ვირუსის პანდემია დამანგრეველი არ ყოფილა. მაგალითისთვის, მძლავრმა სავაჭრო კომპანიების უმეტესობამ, მოგება მიიღო შრომის მწარმოებლურობის ზრდით და ინოვაციური პროცესების დანერგვა-სრულყოფით. [3., გვ.: 45]

საგულისხმოა, რომ „COVID-19“-მა დიდი გავლენა მოახდინა ადამიანთა ჯანმრთელობასა და საარსებო წყაროებზე მთელს მსოფლიოში, რამაც დიდი გავლენა მოახდინა შრომის მწარმოებლურობაზე. აქვე, მნიშვნელოვანია, რომ ვირუსმა შექმნა ნაყოფიერი ნიადაგი ახალი გადაწყვეტილებებისა და მიდგომების შემუშავებისთვის. 2020 წელს, აშშ-ში ჩატარებული გლობალური კვლევისა და განვითარების ყველაზე ყოვლისმომცველი ანალიზის მიხედვით, ინოვაციებში ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული ინვესტიციები უპრეცედენტო იყო.

კერძოდ, საინოვაციო რესურსებისთვის მობილიზებული ფინანსური სახსრების რაოდენობამ პირველ შვიდ თვეში **9 მილიარდი აშშ დოლარი** შედგინა. შედარებისთვის, 2014-დან 2018 წლამდე „ეპოლას“ ვირუსის კვლევისთვის გაცემული მთლიანი გლობალური დაფინანსება იყო **1,9 მილიარდ აშშ დოლარი**.

შრომის მწარმოებლურობის და ინოვაციური პროცესების ბუნება სფეციფიკურია, რომლებიც გამოვლინდა „COVID-19“-ის ეპიდემიის დაწყებიდან ექვსი თვის განმავლობაში. კერძოდ, აშშ-ს სურსათისა და წამლების ადმინისტრაციამ (FDA) დამტკიცა თითქმის **100 „COVID-19“** ტესტი, ხოლო 2014 წელს, ამავე ორგანიზაციამ, „ეპოლას“ ვირუსის პირველი აფეთქების დროს დამტკიცა ერთი ტესტი. ამასთან, „COVID-19“ ვირუსის პირველ ვაქცინას დასჭირდა **25 თვე**.

პანდემიიდან გამომწვეული კრიზისის გათვალისწინებით, შრომის მწარმოებლურობის როლი უპირატესი იყო, ვინაიდან ინოვაციების შესახებ, ჩამოყალიბდა ორი ძირითადი კატეგორია: **1. რეაქტიული** - საფრთხეზე ორიენტირებული ინოვაციები, მათი მიზანი იყო სტაგნაციის შეკავება და შესაბამისი რეაგირება; **2. პროაქტიული** - შესაძლებლობებზე ორიენტირებული ინოვაციები, რომლებმაც უზრუნველყო გარემოდაცვითი საჭიროებების კაპიტალიზაციის და ზრდის შესაძლებლობები. ამასთან მიმართებაში, მკაფიოდ გაესვა ხაზი ადამიანის ფიზიკურ დამოკიდებულებას ინოვაციური პროცესების სრულყოფის სფეროში. [1., გვ.: 127]

„COVID-19“ ვირუსთან ბრძოლის პროცესში, რა თქმა უნდა ყურადღება გამახვილდა კრიზისზე, როგორც შრომის მწარმოებლურობაზე და ინოვაციებზე მოქმედ ფაქტორზე. რა დროსაც ამავე მიმართულებებით, გამოიკვეთა სამი ძირითადი გარემოება, რომელთა განუსაზღვრელობაც წარმოქმნიდა პრობლემებს. კერძოდ:

1. შრომის მწარმოებლურობის და ინოვაციების მამოძრავებელი ფაქტორები (გულისხმობდა შესაბამისი სტიმულაციური ელემენტების ნაკრების არსებობას);

2. შრომის მწარმოებლურობის და ინოვაციის იდეის, განხორციელების პროცესი (მისი მიზანი იყო კონკურენტულ გარემოში ახალი იდეის სტრუქტურირება/სისრულეში მოყვანა);

3. შრომის მწარმოებლურობის და ინოვაციის შედეგები (განსაზღვრავდა მიღწეული მიზნების სრულყოფის ხარისხს).

აღსანიშნავია, რომ „COVID-19“ პანდემიის პირობებში შრომის მწარმოებლურობის და ინოვაციის განვითარების საჭიროება მეტად გამოიკვეთა დაბალი და საშუალო შემოსავლის მქონე გარემოებისთვის. რა დროსაც, ყურადღება გამახვილდა ფინანსური, ინტელექტუალური და სხვა სახის რესურსების სწორად წარმართვაზე. ვინაიდან, აღნიშნული ელემენტების ქაოტურობა შედეგზე ორიენტირს ვერ განაპირობებდა. [4., გვ.: 35]

„COVID-19“ პანდემიის დროს, შრომის მწარმოებლურობის და ინოვაციების განვითარების დღის წესრიგის შესრულება პერსპექტიული მოვლენა იყო, თუმცა შერეულიც. რასთან დაკავშირებითაც, რიგმა ინიციატივებმა და პროგრამებმა უზრუნველყვეს მნიშვნელოვანი ეკონომიკურ-სოციალური პროცესების სისტემატიზაცია, რაც გამოიხატა შემდეგში: **ულარიბეს ქვეყნებში შემცირდა ვაქცინებისა და მედიკამენტების ღირებულება; მობილური ფულისა და მიკრო საფინანსოების გამოყენებით, მოხდა მცირე ბიზნესის განვითარება; არასრულფასოვანი კვებისა და სანიტარული პირობების დასაძლევად, ჩატარდა ჯანსაღ საზოგადოებაზე დაფუძნებული მიდგომების გამოყენება; ფულადი გზავნილების ინვესტირებით, გაძლიერდა სურსათის უსაფრთხოება; კატასტროფებისა და კლიმატის ცვლილების მიმართ, მდგრადობის გასაზრდელად გატარდა სადაზღვეო პროცესის სისტემატიზაცია.** [2., გვ.: 195]

„COVID-19“ ვირუსის პანდემიისას ყურადღება გამახვილდა შრომის მწარმოებლურობის და ინოვაციური მიმართულებების მთელ სპექტრზე. ვინაიდან, ამ მოვლენამ დიდი ზემოქმედება მოახდინა როგორც ეკონომიკაზე, ასევე საზოგადოებების სოცალურად დაუცველ ჯგუფებზე. გარდა ამისა, ჩამოყალიბდა ძირითადი თეორიული ინოვაციური თავისებურებები, რომლებმაც შრომის მწარმოებლურობის საშუალებით გამოვლენა ჰპოვეს: **ძირითადი ინოვაციები - ამით ხელმძღვანელობდნენ მოქალაქეები და თემები, ურთიერთდახმარებისა და სოციალური სოლიდარობის გაძლიერების უზრუნველსაყოფად; ორგანიზაციული ინოვაციები - იგი განხორციელდა საჯარო, კერძო და არაკომერციულ სექტორებში, როლის მიზანიც იყო გლობალური ჩაკეტივის პირობებში, ონლაინ სამუშაო პრაქტიკის მზარდი გამოყენება.** [5., გვ.: 14]

შრომის მწარმოებლურობის და ინოვაციური პროცესების საჭიროება, რომელიც გამომწვეული იყო „COVID-19“-ით მოითხოვდა სიტუაციურ მიდგომებს. ვინაიდან, მომაკვდინებელი ვირუსის შიში სამუშაო ჯგუფებში ამაღლებდა სტრესის ფაქტორებს, რაც თავის მხრივ აფერხებდა რთული სამუშაოსადმი დამოკიდებულებას. ამასთან დაკავშირებით, აღსანიშნავია მსხვილი, ინოვაციურ სფეროში მოქმედი კომპანიების მიერ გადადგმული ნაბიჯები.

კომპანია „ფელმა“ 2021 წლის მინუტულს გადაწყვიტა, რომ თანამშრომლები საოფისე სამუშაო გარემოში დაებრუნებინა 2022 წლის იანვრისათვის, რაც გამომწვეული იყო „COVID-19“ ვირუსის „დელტა“ და „ლამბადა“ შტამების გავრცელებით. ამასთან, საყურადღებოა, რომ „ფელმა“ თანამშრომლების ინტერების გათვალისწინებით, ორგანიზაციული მიზნებთან ერთად, გვერდზე გადადო ინოვაციური პროდუქტის მომხმარებლისთვის შემოთავაზების თარიღიც. ამავე მიზეზით, 2022 წელს, გასულ პერიოდთან შედარებით, შემცირდა „ფელის“ სერვისებიდან (რეკლამა, ვიდეო, დაზღვევა)

შემოსავალი. აღნიშნული სტრატეგიით კომპანიამ აქცენტი გააკეთა შრომის მწარმოებლური ძალების სტაბილურობის თავისებურებებზე და არა კრიზისის პერიოდში შემოსავლების ზრდაზე. გარდა ამისა, „ეფლის“ გათვლებით, მის სერვისებზე, მომხმარებლები შეზღუდვების და სახლში ყოფნის პირობებში ფოკუსირებას მეტად მოახდენდნენ, რაც რეალურად ასეც მოხდა. [7., გვ.: 8]

კომპანია „მაიკროსოფტი“ თანამშრომლების დისტანციურ რეჟიმზე გადაყვანის შემდეგ, ნააწყდა სიახლეების განვითარების მიმართულებით პრობლემებს. კომპანიის მიერ ჩატარებულმა კვლევებმა ცხადყო, რომ თანამშრომლების 22%-ს სახლში პირობებში არ ჰქონდათ სამუშაოსთვის გამოყოფილი ადგილი, რაც თავის მხრივ პრობლემას შრომის მწარმოებლური ძალების განვითარების კუთხით. ამასთან დაკავშირებით, კომპანია „მაიკროსოფტის“ დირექტორის მოადგილემ - აბიგეილ სელენმა განაცხადა, რომ - „ინოვაცია, მოითხოვს რთული გუნდის არსებობას, რომლის მართვაც დისტანციურად ძალიან რთულია“. გარდა ამისა, კომპანიის კვლევით, დისტანციურ სამუშაოზე გადასვლამ გაანადგურა კრეატიული კაპიტალი, ენერგია, ინოვაცია და იდეების თავისუფალი ნაკადი. აქვე, საყურადღებოა, რომ ძალიან მკაფიო იყო ზარალის ოდენობა მატება და მოგების შემცირება. [6., გვ.: 38]

ავტომწარმოებელი კომპანია „ტესლას“ გაყიდვები 2022 წლის აპრილიდან-ივნისამდე დაეცა ყველაზე დაბალ კვარტალურ დონემდე, რაც გამოიწვია მიწოდების ჯაჭვის პრობლემებმა, ანუ შრომის მწარმოებლური ძალების დაქვეითებამ. კერძოდ, პანდემიის შეზღუდვებმა ჩინეთში შეაფერხა კომპა-

ნიის ელექტრო მანქანების წარმოება. გარდა ამისა, გაყიდვების ნილის შემცირება გამწვეული იყო არასათანადო, ინოვაციური რეკლამირებით. თუმცა, აღნიშნული პრობლემა მეტ ნილად გადაწყვიტა, კომპანიის აღმასრულებელი დირექტორის - ილონ მასკის, მიერ სოციალური ქსელის „ტვიტერის“ უმსხვილეს აქციონერად გახდომამ. [8., გვ.: 67]

დასკვნა

მსოფლიოს ქვეყნებზე, თუ ცალკეულ ორგანიზაციებზე დაყრდნობით, თამამად შეგვიძლია ვთქვათ, რომ „კორონავირუსის“ პანდემიამ დიდი გავლენა მოახდინა შრომის მწარმოებლურობის და ინოვაციების განვითარების პროცესზე. თუმცა, ამავე დროს, ახალმა გამოწვევებმა შექმნა კრიზისის დაძლევის თანამედროვე მექანიზმები. რა დროსაც, ხაზი გაესვა ნოვატორული იდეების გენერირების და სისრულეში მოყვანის მნიშვნელობას.

გარდა ამისა, „კორონავირუსის“ დროს, შრომის მწარმოებლურობის და ინოვაციების განვითარების სფეროში, საერთოს ნაცვლად ყურადღება გამახვილდა კერძო მიდგომებზე. ამის საშუალებით, კრიზისთან გამკლავების პროცესში, შეიქმნა სტრუქტურული მექანიზმი, რომელმაც განაპირობა გარკვეული შედეგიანობა.

აღსანიშნავია, რომ „კორონავირუსის“ პანდემიისას გამოიკვეთა შრომის მწარმოებლურობას და ინოვაციებს შორის არსებული ურთიერთკავშირი. რა დროსაც, ჩამოყალიბდა ძირითადი ხედვა, რომლის მიხედვითაც შრომის მწარმოებლურობის ზრდა განაპირობებდა ინოვაციური პროცესების განვითარებას და პირიქით.

გამოყენებული ლიტერატურა:

- 1) Marte C.W. Solheim - „Innovation, Space, and Diversity“ (2017);
- 2) Ismail Albaidhani - „PROJECT RELATIONSHIP TO INNOVATION AND ITS IMPACT“ (2019);
- 3) THOMAS DOTZEL - „ESSAYS ON SERVICE INNOVATION“ (2009);
- 4) world health organization - „COVID-19 Research and Innovation“ (2022);
- 5) Magdalena Gorzelany-Dziadkowiec - „COVID-19: Business Innovation Challenges“ (2021);
- 6) Caroline Paunov and Sandra Planes-Satorra - „Science, technology and innovation in the time of COVID-19“ (2021);
- 7) Jordan Bar Am, Laura Furstenthal, Felicitas Jorge, and Erik Roth „Innovation in a crisis: Why it is more critical than ever“ (2021);
- 8) Maya Hammad - „Innovations in the COVID-19 social protection responses and beyond“ (2021).